

הלכות (שופר) סוכה (ולולב) פרק ו

פרק ו

החייבים בסוכה

הפטורים מן הסוכה

א.

נשים ועבדים וקטנים - פטורין מן הסוכה.

טומטום ואנדרגיס - חייבין מספק.

וכן, מי שחציו עבד וחציו בן חורין - חייב.

קטן שאינו צריך לאמו, שהוא כבן חמש כבן שש - חייב בסוכה מדברי סופרים כדי לחנכו במצוות:

ב.

חולין ומשמשיהן פטורין מן הסוכה, ולא חולה שיש בו סכנה, אלא אפילו חש בראשו, ואפילו חש בעיניו.

מצטער - פטור מן הסוכה, הוא, לא משמשיו.

ואי זה הוא מצטער? זה שאינו יכול לישן בסוכה מפני הרוח, או מפני הזובבין והפרעושין וכיוצא בהן, או מפני הריח:

ג.

האבל - חייב בסוכה.

וחתן וכל השושבינים וכל בני חופה - פטורין מן הסוכה כל שבעת ימי המשתה:

ד.

שלוחי מצוה - פטורין מן הסוכה, בין ביום בין בלילה.
הולכי דרכים ביום - פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה.
הולכי דרכים בלילה - פטורין מן הסוכה בלילה וחייבין ביום.
שומרי העיר ביום - פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה.
שומרי העיר בלילה - פטורין מן הסוכה בלילה וחייבין ביום.
שומרי גנות ופרדסים - פטורין בין ביום בין בלילה, שאם יעשה השומר סוכה, ידע הגנב שיש לשומר מקום קבוע, ויבוא ויגנוב ממקום אחר:

כיצד מצוות הישיבה

ה.

כיצד היא מצות הישיבה בסוכה? שיהיה אוכל ושותה ודר בסוכה כל שבעת הימים בין ביום בין בלילה, כדרך שהוא דר בביתו בשאר ימות השנה.
וכל שבעת הימים עושה אדם את ביתו עראי ואת סוכתו קבע, שנאמר **"בסוכות תשבו שבעת ימים"** (ויקרא כ"ג"ב).
כיצד? כלים הנאים ומצעות הנאות - בסוכה,
וכלי שתייה, כגון אשישות וכוסות - בסוכה,
אבל כלי אכילה, כגון קדירות וקערות - חוץ לסוכה.
המנורה - בסוכה,
ואם היתה סוכה קטנה - מניחה חוץ לסוכה:

אוכלין ושותין וישנין בסוכה כל שבעה, בין ביום בין בלילה.
ואסור לאכול סעודה חוץ לסוכה כל שבעה, אלא אם כן אכל אכילת עראי,
כביצה או פחות או יתר מעט.

ואין ישנין חוץ לסוכה, ואפילו שינת עראי.
ומותר לשנות מים ולאכול פירות חוץ לסוכה.
ומי שיחמיר על עצמו ולא ישתה חוץ לסוכה אפילו מים - הרי זה משובח:

חובת אכילה בליל ראשון

אכילה בלילי יום טוב הראשון בסוכה - חובה.
אפילו אכל כזית פת - יצא ידי חובתו.
מכאן ואילך - רשות, רצה לאכול סעודה - סועד בסוכה, רצה אינו אוכל כל
שבעה אלא פירות או קליות חוץ לסוכה - אוכל, כדין אכילת מצה בפסח:

מי שהיה ראשו ורובו בסוכה, ושולחנו בתוך ביתו או חוץ לסוכה, ואכל - הרי
זה אסור, וכאילו לא אכל בסוכה, עד שיהיה שולחנו בתוך הסוכה, גזירה
שמה יימשך אחר שולחנו, ואפילו בסוכה גדולה:

כל שבעת הימים קורא בתוך הסוכה,
וכשמבין ומדקדק במה שיקרא - יבין חוץ לסוכה, כדי שתהיה דעתו
מיושבת עליו.

המתפלל רצה מתפלל בסוכה או חוץ לסוכה:

ירדו גשמים - הרי זה נכנס לתוך הבית.

מאמתי מותר לפנות? משירדו לתוך הסוכה טיפות שאם יפלו לתוך התבשיל, ייפסד, אפילו לתבשיל של פול.

היה אוכל בסוכה וירדו גשמים, ונכנס לביתו ופסקו הגשמים - אין מחייבין אותו לחזור לסוכה עד שיגמור סעודתו.

היה ישן וירדו גשמים בלילה, ונכנס לתוך הבית ופסקו הגשמים - אין מטריחין אותו לחזור לסוכה כל אותו הלילה, אלא יישן בביתו עד שיעלה עמוד השחר:

גמר מלאכול ביום השביעי בשחרית - לא יתיר סוכתו, אבל מוריד הוא את כליו ומפנה אותה מן המנחה ומעלה.

אין לו מקום לפנות - פוחת בה ארבעה על ארבעה.

ואם הוצרך לסעוד בשאר היום - צריך לאכול בסוכה, שמצותה כל שבעה:

ברכה

כל זמן שייכנס לישב בסוכה כל שבעה, מברך קודם שישב ברוך אתה י"י אלהינו מלך העולם אשר קידשנו במצוותיו וציונו לישב בסוכה.

ובלילי יום טוב הראשון מברך על הסוכה ואחר כך מברך על הזמן, ומסדר כל הברכות על הכוס, נמצא מקדש מעומד, ומברך לישב בסוכה, ויושב, ואחר כך מברך על הזמן.

וכזה היה מנהג רבותי ורבי ספרד, לקדש מעומד בלילי ראשון של חג הסוכות, כמו שביארנו:

יג.

בזמן הזה שאנו עושים שני ימים - יושבין בסוכה שמונה ימים. וביום השמיני, שהוא יום טוב ראשון של שמיני עצרת - יושבין בה ואין מברכין לישב בסוכה.

וכן, טומטום ואנדרגיס לעולם אין מברכין לישב, מפני שהן חייבין מספק, ואין מברכין מספק:

יד.

גמר מלאכול ביום השמיני - מוריד כליו ומפנה אותה.

אין לו מקום להוריד את כליו,

אם היתה קטנה - מכניס לה מנורה,

ואם היתה גדולה - מכניס לה קדירות וקערות וכיוצא בהן, כדי להכיר פסולה, ושכבר נגמרה מצותה, מפני שהוא יום טוב ואינו יכול לפחות בה ולפסלה:

טו.

מי שלא עשה סוכה, בין בשוגג בין במזיד - עושה סוכה בחולו של מועד.

אפילו בסוף יום שביעי עושה סוכה, שמצותה כל שבעה:

הנאה מעצי הסוכה

טז.

עצי סוכה אסורין כל שמונת ימי החג, בין עצי דפנות בין עצי סכך. אין ניאותרין מהן לדבר אחר כל שמונת הימים, מפני שיום שביעי כולו הסוכה מוקצית עד בין השמשות, והואיל והוקצת לבין השמשות של שמיני הוקצת

לכל היום:

טז.

וכן, אכלים ומשקין שתולין בסוכה כדי לנאותה - אסור להסתפק מהן כל שמונה.

ואם התנה עליהן בשעה שתליין, ואמר, "איני בודל מהן כל בין השמשות" - הרי זה מסתפק מהן בכל עת שירצה, שהרי לא הקצה אותן, ולא חלה עליהן קדושת הסוכה ולא נחשבו כמותה: